

УКРАЇНСЬКА МОВА

УДК 811.161.2'373.21

DOI <https://doi.org/10.32782/2710-4656/2024.4.2/01>**Мосур О. С.**

Львівський національний університет імені Івана Франка

МІКРОТОПОНІМИ САМБІРСЬКОГО ЦИРКУЛУ ЯК ВІДОБРАЖЕННЯ ВІРУВАНЬ МЕШКАНЦІВ КРАЮ У XVIII–XIX СТОЛІТТІ

Стаття присвячена лексико-семантичному аналізу мікротопонімів кінця XVIII – початку XIX ст., твірними базами яких є лексеми, що відображають вірування мешканців регіону. Джерельною базою дослідження є Йосифінська (1785–1788) і Францисканська (1819–1820) метрики. Це перші поземельні кадастри Галичини. У писемних пам'ятках здійснено оцінку економічної вартості земель, а також збережено народні власні назви малих географічних об'єктів. Територія тогочасної Галичини була поділена на циркули. У статті аналізуємо кадастрові книги 412 населених пунктів Самбірського циркулу. Дослідження документів Йосифінської (1785–1788) і Францисканської (1819–1820) метрик дає змогу порівняти якісні і кількісні зміни у мікротопонімії за 30 років. Загальні назви, які є твірними базами аналізованих мікротопона зв, поділяємо на 6 груп. Ці апелятиви утворили наприкінці XVIII – на початку XIX ст. назви полів, лісів, ланів, нив, боліт, потоків, доріг, лугів, частин села, вулиць, бродів, окремих дерев тощо. З'ясовано, що мешканці Самбірського циркулу були християнами. У мотивувальних базах мікротопонімів збережено назви католицьких і православних культових будівель, служителів, їхніх дружин, чернечих орденів. Більшість таких мікротопонімів двослівні з атрибутивним присвійним компонентом. Про вірування мешканців свідчать оніми, в основах яких слово цвинтар – сакральне (ритуальне) місце поховання померлих, а також – могила та гріб. Християнські символи – хрест, криж, статуя, фігура – збереглись у власних назвах. Віра в добро і зло відображена в мікротопоніміконі Самбірського циркулу. Фіксуємо протиставлення святий – чортів, злий, грішний; чорний – білий, а також – проміжні характеристики темний, сірий. Перспективу дослідження вбачаємо у можливості порівняння історичної мікротопонімії регіону з сучасною на відповідних географічних теренах.

Ключові слова: мікротопонім, апелятив, еклезіонім, Йосифінська (1785–1788) метрика, Францисканська (1819–1820) метрика, Самбірський циркул, твірна (мотивувальна) база, вірування.

Постановка проблеми. Мікротопоніми як власні просторічні назви «розповідають» про значну кількість аспектів життя мешканців краю. Ці назви, як фотоплівка, фіксують картину життя і діяльності жителів певного історичного періоду на конкретних теренах. В основах власних на зв невеликих географічних об'єктів збережено нашарування історичних, соціальних, культурних подій. Вивчення мікротопона зв можна здійснювати в синхронії та в діахронії. Дослідження історичних пропріативів – одне з надважливих завдань ономастики. Власні назви малих географічних об'єктів мотивовані апелятивами та онімами. Лексико-семантичний аналіз твірних баз мікро-

топона зв дає можливість з'ясувати, які групи лексики були продуктивними у мікротопонімотворенні. Джерельною базою дослідження є Йосифінська (1785–1788) і Францисканська (1819–1820) метрики (відповідно фонд 19 і фонд 20). За часів укладання метрик територію Галичини було поділено на циркули. Ми аналізуємо книги погрунтового прибутку Самбірського циркулу (фонд 19 опис 14 повністю і фонд 20 опис 14 повністю), який налічував 412 населених пунктів [3].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Відапелятивні мікротопоніми Самбірського циркулу мотивовані групами лексики, які вказують на: специфіку географічного середовища, рос-

линний і тваринний світ, вірування, ремесла, соціальну та етнічну диференціацію населення, кількісні і якісні ознаки номінованого географічного об'єкта [8]. Про вірування населення історичного регіону дізнаємося опосередковано, оскільки твірними базами окремих мікротопонімів були слова на позначення культових споруд, сакральні назви тощо. Українські мовознавці, зокрема Мацьків П. В. [6; 7] і Скаб М. В. [ск], охарактеризували способи представлення сакрального в мовній сфері. Лучик В. В. описав сакральні мотиви в топонімії Центральної України [5], а Сокіл-Клепар Н. В. – в українській мікротопонімії [11].

Постановка завдання. Метою статті є аналіз мікротопонімів, утворених від апелятивів, що вказують на вірування мешканців Самбірського циркулу. Завдання дослідження: 1) виокремити власні на зви малих географічних локусів з контексту писемних пам'яток; 2) здійснити лексико-семантичний аналіз твірних (мотивувальних) баз пропріативів.

Виклад основного матеріалу. Мікротопоніми Самбірського циркулу, у яких відображено вірування мешканців краю, похідні від на зв: 1) культових споруд, їхніх частин; 2) сакральних (ритуальних) місць; 3) релігійних символів; 4) чернечих орденів; 5) священнослужителів, їхніх дружин; 6) характеристик, ознак. В ономастиці «власну на зву місця проведення обряду, місця поклоніння в будь-якій релігії; на зву церкви, каплиці, костела, кірхи, монастиря» іменують еклезіонімом [1, с. 83].

1. Значна кількість історичних онімів утворилась від на зв культових споруд, їхніх частин.

У мікротопонімі *Pod Dzwonicą*, гор. (Ятв, ФМ, 2 зв) зафіксований апелятив д звіниця «вежа для д звонів на церкві, при церкві або окрема будівля з д звонами» [10, т. 2, с. 264]. Власна на зва каплиці *Kaplica S[więte]go Tadeusza*, капл. (Дубан, ЙМ, 77 зв) (Дубан, ФМ, 49 зв) похідна від загальної на зви каплиця «у християн – невеличка споруда без вітваря для відправ і молитов» [10, т. 4, с. 95]. Апелятив **кляштор** «католицький монастир» [10, т. 4, с. 195] утворив у XIX ст. дво-слівний онім *Pole Klasztorne*, п. (ВисВиж, ФМ, 24 зв). Від лексеми **костьол** (**костел**), яка іменує «римсько-католицький храм» [10, т. 4, с. 309] у книгах погрунтового прибутку фіксуємо складений пропріатив *Grunt Koscielny*, гр. (БарВел, ЙМ, 65 зв) (БарМал, ЙМ, 38 зв). Твірною базою мікротопона зв Самбірського циркулу було слово **монастир** 1. «релігійна громада ченців або черниць, що з належними їй землями та капіталами становить церковно-господарську організацію»,

2. «церква, будівлі й територія, належні цій громаді» [10, т. 4, с. 794]: *Manaster*, п. (ВисНиж, ЙМ, 51 зв) (ВисНиж, ФМ, 57 зв). У метриках апелятив **церква** «будівля, в якій відбувається християнське богослужіння» [10, т. 11, с. 202] зберігся в основах багатьох мікротопона зв, наприклад: *Od Cerkwii*, б. (Гонят, ЙМ, 35 зв).

2. Мікротопоніми, утворені від на зв сакральних (ритуальних) місць.

Для християн **цвинтар** – це «подвір'я і кладовище біля церкви», «місце, відведене для поховання померлих; кладовище» [10, т. 11, с. 185]. На зламі XVIII–XIX ст. від цієї лексеми утворились оніми: *Na Cwyntari*, н. (Головс, ЙМ, 9 зв). Синоніми **гріб** «могила» [10, т. 2, с. 169] (*W Grobu*, лук. (Багн, ЙМ, 94)) і **могила** «яма для поховання померлого», «місце поховання і насип на ньому», «високий насип на місці давнього поховання» [10, т. 4, с. 772] (*Na Mohyli*, п. (Годв, ФМ, 51 зв)) мотивували діахронні мікротопона зви.

3. Мікротопоніми, мотивовані на звами релігійних символів.

Твірними базами частини мікротопонімів Самбірського циркулу є низка апелятивів, які вважаємо християнськими символами. До них зараховуємо слова **криж** «хрест» [10, т. 4, с. 342] і **хрест** «предмет і символ культу християнської релігії ...» [10, т. 11, с. 139], які є синонімами. Від цих слів на зламі XVIII–XIX ст. утворились на зви лісу і полів: *Krzyysz*, п. (Модр, ЙМ, 45 зв) (Модр, ФМ, 92 зв); *Chresty*, л. (Смільн, ЙМ, 105), п. (Бітл, ЙМ, 111 зв) (Бітл, ФМ, 140 зв).

Одними з християнських символів вважаємо статуї і фігури, які традиційно можемо побачити у приміщенні храму, біля святині, а також – на перехрестях, роздоріжжях, на узбіччях шляхів. Власна на зва *Statuya S[więte]go Tadeusza*, фіг. (Дубан, ЙМ, 90 зв) (Дубан, ФМ, 58 зв) похідна від апелятива **статуя** «скульптурне тривимірне зображення людини або тварини» [10, т. 9, с. 671]. Одне зі значень слова **фігура** – «хрест із зображенням розп'яття або статуя святого, які ставили на великих дорогах, переважно на роздоріжжі» [10, т. 10, с. 584]. Імовірно, фігура, яка стояла біля лану і ниви, була орієнтиром для мешканців населеного пункту і прийменникова словоформа стала на звою сільськогосподарських угідь: *U Figury*, лан, н. (Волощ, ЙМ, 50 зв) (Волощ, ФМ, 27 зв).

4. Мікротопоніми, утворені від на зв чернечих орденів.

На зви чернечих орденів – тематична група лексик, представлена в історичних онімах, здебільшого як атрибутивний компонент. Від прикмет-

ника **чернечий** «наданий монастирю, ченцям» [10, т. 11, с. 311] утворилась власна на зва поля **Czerneczy Kut**, п. (Модр, ЙМ, 95 зв) (Модр, ФМ, 198 зв), а від **чернецький** (те саме, що чернечий), похідного від іменника *чернець* «член релігійної громади, який прийняв постриг і дав обітницю вести аскетичне життя відповідно до монастирського статуту; монах» [10, т. 11, с. 311] – онім **Nad Czarnieckim**, лан (Хлпл, ЙМ, 26 зв).

Атрибут **базилянський** (< *базилиани* – загальна на зва кількох католицьких монаших орденів візантійського обряду) мотивував на зву монастиря **Klasztor Bazyliański**, мон. (БілВел, ЙМ, 2 зв) (МонДереж, ЙМ, 2 зв) (МонДереж, ФМ, 3 зв). Прикметник **бернардинський** (< *бернардин* «член католицького чернечого ордену» [10, т. 1, с. 162]) зафіксований в на зві городу **Ogrod Bernadynski**, гор. (Бліх, ЙМ, 5 зв). Складений мікротопонім **Karmelickie Pole**, п. (Плеб, ЙМ, 27 зв) (Плеб, ФМ, 48 зв) походить від загальної на зви **кармелітський** (< *кармеліт* «чернець католицького ордену, заснованого в XII ст. у Палестині на горі Кармель під час хрестових походів» [10, т. 4, с. 108] або *кармелітка* «черниця католицького ордену, заснованого в XV ст. у Франції» [10, т. 4, с. 108]).

5. Мікротопоніми, похідні від на зв **священнослужителів, їхніх дружин**.

Найменування священнослужителів католицької і православної церков стали твірними (мотивувальними) базами мікротопонімів Самбірського циркулу, зафіксованих у Йосифінській (1785–1788) і Францисканській (1819–1820) метриках. Більшість пропріативів двослівні. Атрибутивний компонент оніма вказує на те, що власником об'єкта є ксьондз, біскуп, пробош, піп, попадя, дяк та ін.

Назва поля **Ślupiek Xięży**, п. (СтСамб, ЙМ, 142 зв) похідна від апелятива **ксьондз** «польський католицький священник» [10, т. 4, с. 380] (полонізм). На зва лісу **Klebania**, л. (ЯкубВол, ФМ, 68 зв) // **Plebania**, л. (Саск, ЙМ, 138) утворена від апелятива **плебанія** «парафія католицького священника; садиба, подвір'я, дім парафіяльного католицького священника» [10, т. 6, с. 573] – (пор. **плебан** (клубан) «парафіяльний католицький священник» [10, т. 6, с. 573]. Твірною базою оніма **Biskupskie Pole**, п. (Торч, ФМ, 106 зв) є лексема **біскуп** «католицький єпископ» [10, т. 1, с. 190]. Загальна на зва **пробош** (= *парох* «парафіяльний піп» [10, т. 6, с. 76]) мотивувала на зву луки **Proboszczowska Łąka**, лук. (Слох, ЙМ, 13 зв). Апелятив **піп** «духовне звання у православної церкви, середнє між єпископом і дияконом» [10, т. 6, с. 538] виокремлюємо з оніма **Dolina Popowa**, дол. (Хиш, ЙМ, 54 зв)

(Хиш, ФМ, 51 зв). Лексема **попадя** «дружина попа» [10, т. 7, с. 181] фіксуємо в онімі **Polanka Popadyna**, пол. (Стор, ЙМ, 409 зв). Загальна на зва **дяк** «служитель православної церкви, що допомагає священнику під час служіння» [10, т. 2, с. 450] збережена в на зві потоку **Diakow Potok**, пот. (Стор, ФМ, 308 зв).

Мікротопоніми Самбірського циркулу **Biskupskie Pole**, **Diakow Potok**, **Ślupiek Xięży**, **Dolina Popowa** могли утворитись і від антропонімів *Біскуп*, *Дяк*, *Ксьондз*, *Піп*, які є продуктивними і сьогодні [4]. На зламі XVIII–XIX ст. на теренах Галичини відбувалось становлення прі звищевої системи: неофіційну антропонімію почали фіксувати в офіційних документах [13; 12].

6. Мікротопоніми, похідні від на зв **характеристик, ознак**.

Люди вірили в надприродні сили – добрі чи злі – і це відображалось у на звах географічних об'єктів. Наприклад, атрибут **святий** вживають зі словами, «пов'язаними з місцями або предметами релігійного поклоніння» [10, т. 9, с. 101]. У мікротопонімі **Switta Werba**, дер. (Годв, ЙМ, 66 зв) (Годв, ФМ, 33 зв) лексема **свята**, очевидно, вказує на особливе значення об'єкта в духовному житті людей. Полярно протилежним є означення **грішний** «сповнений гріхами» [10, т. 2, с. 172], яке фіксуємо в онімі **Las Hryszny**, л. (Унят, ЙМ, 6 зв). Негативні конотації має і компонент **злий** «який містить у собі або несе людям зло; згубний» [10, т. 3, с. 592] у на зві броду **Zły Brod**, бр. (КропСт, ЙМ, 243 зв) та вказує на небезпеку, яка може зачатися в місці водойми, в якому люди переїжджали чи переходили на інший бік.

Ряд мікротопонімів утворені від апелятива **чорт** «нечиста сила» [10, т. 11, с. 362]. Уважаємо, що онім **Czortowe Bloto**, б. (Гонят, ЙМ, 2 зв) (< **чортів** «дуже поганий, неприємний, негідний» [10, т. 11, с. 364]) застерігав мешканців, повідомляв їм про шкоду, якої слід очікувати, відвідавши це болото. Збірна на зва **чортовина** (те саме, що **чортовиння**) «... всяка нечиста сила» [10, т. 11, с. 365] мотивує історичний пропріатив **Czertowina**, л. (Сусід, ЙМ, 27 зв) (Сусід, ФМ, 63 зв). Негативні конотації має географічний термін на позначення специфіки земної поверхні **чорторий** (у метриках – *чортория*) «місце в річці, де вирує вода» [2, с. 143], «великий вир; глибока яма, в якій утворюється вир», «глибокий рів, яр, провалля» [10, т. 11, с. 365], від якого утворений онім **Czartorya**, мог. (Остр, ЙМ, 51 зв) (Остр, ФМ, 51 зв).

Певна символіка збережена і в на звах кольорів. У мікротопонімії протиставляються біле і чорне,

що уособлюють відповідно добро і зло. Атрибут білий міг вказувати і на те, що об'єкт (дорога, гостинець, потік тощо) містить домішки вапняку, а чорний – на непрохідні хащі, на густий ліс, гай, зарості тощо. Лексема **білий** збережена в онімах: *Biała Droga*, дор. (Брон, ЙМ, 98 зв) (Брон, ФМ, 97 зв) (ЛужДол, ЙМ, 115 зв) // *Droga Biała*, дор. (БерШл, ЙМ, 5 зв) (Медв, ЙМ, 73 зв) (Медв, ФМ, 79 зв); *Biale Drogi*, лан (УгЗапл, ЙМ, 11); *Biału Kamien*, г. (Рад, ЙМ, 22 зв) // *Biału Kamień*, м. (Урож, ФМ, 115 зв); *Bila Woda*, пот. (ЛопЛехн, ЙМ, 55 зв); *Bily Kut*, к. с. (ВисВиж, ФМ, 215 зв); *Byala Sychla*, л. (Мита, ЙМ, 94 зв) (Мита, ФМ, 96 зв); *Gosciniac Bily*, шл. (ДнГол, ЙМ, 45 зв); *Łaz Biału*, лаз (СушРик, ФМ, 48 зв); *Potok Biału*, пот. (Борисл, ЙМ, 44 зв) (Опак, ЙМ, 130) (Підб, ЙМ, 83 зв) (Терш, ЙМ, 3 зв) [8]. Лексема **чорний** збережена в онімах: *Czarna Hora*, п. (ВисНиж, ЙМ, 44 зв) (ВисНиж, ФМ, 49 зв), н. (ВисНиж, ФМ, 43 зв); *Czarna Grobla*, м. (П'ян, ЙМ, 2 зв); *Czarna Grządka*, грядк. (Мш, ЙМ, 62 зв) (Мш, ФМ, 36 зв); *Czarna Kiczera*, кич. (Нед, ЙМ, 54 зв) (Нед, ФМ, 34 зв) // *Kiczera Czarna*, н. (Тур'є, ЙМ, 343 зв) (Тур'є, ФМ, 353 зв); *Czarna Łoza*, м. (Колп, ЙМ, 77 зв) // *Czorna łoza*, пот. (Радел, ЙМ, 136); *Czarna Puszcza*, л. (Більч, ЙМ, 109 зв) (Більч, ФМ, 183 зв) (Наг, ЙМ, 302 зв) (Наг, ФМ, 427 зв); *Czarne Jezioro*, оз. (ЛюбМал, ЙМ, 50 зв); *Czarne Łozy*, зар. (Ступн, ЙМ, 60 зв) (Терш, ЙМ, 3 зв); *Czarne Pole*, п. (Сокол, ЙМ, 32 зв); *Czarnolisa*, уроч. (Кліц, ЙМ, 3); *Czarny Gaj*, л-ок (БенВиш, ЙМ, 59 зв) // *Czarny Gay*, н. (БенВиш, ЙМ, 59 зв) (БенВиш, ФМ, 50 зв), гай, поля (БенВиш, ЙМ, 6 зв); *Czarny Las*, л. (Туст, ФМ, 151 зв) // *Las Czarny*, л. (Борисл, ЙМ,

29 зв) (Борисл, ФМ, 46 зв) (ВисВиж, ФМ, 158 зв) (Волош, ЙМ, 153 зв) (зв, ЙМ, 61 зв) (Кривк, ЙМ, 45 зв) (Кривк, ФМ, 34 зв) (Унят, ЙМ, 6 зв); *Czarny Łaz*, л. (Туст, ЙМ, 80 зв); *Czarny Ług*, луг (Болох, ЙМ, 137 зв) (Болох, ФМ, 203 зв); *Czarny Potok*, пот. (Біск, ЙМ, 35 зв) (Біск, ФМ, 69 зв) (Рик, ЙМ, 1 зв) (СмДол і СмГор, ЙМ, 15 зв) (СмДол і СмГор, ФМ, 10 зв) [8].

У системі кольорона зв лексеми **темний** і **сірий** є проміжними між чорним і білим. Найменування цих барв представлено в таких мікротопонімах: *Ciemny Łaz*, лаз (БенВиш, ЙМ, 10); *Ulica Ciemna*, вул. (Комарн, ЙМ, 56 зв); *Łazy Siare*, п. (ЛужГор, ЙМ, 359 зв); *Siary Put*, пот. (ГусВиж, ЙМ, 3 зв) [8].

Висновки. Лексико-семантичний аналіз твірних (мотивувальних) баз відапелятивних мікротопонімів Самбірського циркулу показав, що: 1) твірні основи власних на зв мікрооб'єктів, мотивованих на звами, які відображають вірування мешканців краю, тематично можна об'єднати у 6 груп (на зви культових споруд і їхніх частин, сакральних (ритуальних) місць, релігійних символів, чернечих орденів, найменування священнослужителів і їхніх дружин, на зви характеристик, ознак денотата); 2) на території Самбірського циркулу було поширеним християнство, причому мешканці були як католиками, так і православними. На це вказують на зви культових будівель чи їхніх частин (*церква, костел, дзвіниця*), ритуальних місць (*цвинтар, гріб, могила*), релігійних символів (*хрест, криж, статуя, фігура*), чернечих орденів (*чернечий, кармелітський*), найменування священнослужителів (*біскуп, дяк, ксьондз, піп, плебан (клебан), пробоц*) та їхніх дружин (*попадя*).

Список літератури:

1. Бучко Д., Ткачова Н. Словник української ономастичної термінології. Харків : Ранок-НТ, 2012. 256 с.
2. Данилюк О. К. Словник народних географічних термінів Волині. 2 вид., доп. і виправл. Луцьк : ФОР Захарчук В. М., 2013. 148 с. (Бібліотека української ономастики).
3. Йосифінська (1785 – 1788) і Францисканська (1819–1820) метрики. Перші поземельні кадастри Галичини. Показчик населених пунктів / Відп. ред. Я. Захарчишина; уклад.: Я. Пироженко, В. Сіверська. Київ : Наук. думка, 1965. 356 с.
4. Карта поширення прі звищ України. URL: <https://ridni.org/karta/> (дата звернення: 24.07.2024).
5. Лучик В. В. Сакральні мотиви в топонімії Центральної України. *Науковий вісник Чернівецького університету*. 2010. Вип. 509-511. С. 279-284. (Слов'янська філологія).
6. Мацьків П. В. Концептосфера Бог в українській мовній картині світу: біблійний, фольклорний, словниково-діахронний дискурси: автореф. дис... д-ра філол. наук: 10.02.01. К., 2008. 36 с.
7. Мацьків П. В. Концептосфера Бог в українському мовному просторі: монографія. К.; Дрогобич: Коло, 2007. 330 с.
8. Мосур О. С. Мікротопонімія кінця XVIII – початку XIX століття: Самбірський циркул. URL: https://lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/05/dis_mosur.pdf (дата звернення: 24.07.2024).
9. Скаб М.В. Закономірності концептуалізації та мовної репрезентації сакральної сфери: монографія. Чернівці, 2008. 560 с.
10. Словник української мови. В 11 т. За ред. І. К. Білодіда (гол.) [та ін.]. Київ: Наукова думка, 1970–1980.

11. Сокіл-Клепар Н. Сакральна мікротопонімія в українському ономастиконі. *Народознавчі зошити. Серія філологічна.* № 4 (118). 2014. С. 771–777.
12. Фаріон І. Д. Українські прі звищеві на зви Прикарпатської Львівщини кін. XVIII – поч. XIX ст. Львів : Літопис, 2001. 371 с.
13. Худаш М. Л. З історії української антропонімії. Київ: Наук. думка, 1977. 236 с.

Mosur O. S. MICROTOPYNOMS OF THE SAMBIRSKYY CYRKUL AS A REFLECTION OF THE BELIEFS OF THE INHABITANTS OF THE REGION IN THE XVIII–XIX CENTURIES

The article is devoted to the lexical and semantic analysis of microtoponyms of the end of 18th – the beginning of 19th century, the creative bases of which are lexemes reflecting the beliefs of the inhabitants of the region. The source base of the research is Josyphinska (1785–1788) and Francyscanska (1819–1820) metrics. These are the first land cadastres of Galicia. The economic value of the lands was assessed in these metrics, and also the folk proper names of small geographical objects were preserved. The territory of Galicia at that time was divided into cyrkuls. We analyze the cadastral books of 412 settlements of the Sambirskyy cyrkul in the article. The analysis of the documents of the Josyphinska (1785–1788) and Francyscanska (1819–1820) metrics makes it possible to compare the qualitative and quantitative changes in microtoponymy over 30 years. Common names, which are the creative bases of analyzed microtoponyms, are divided into 6 groups. The names of fields, forests, meadows, swamps, streams, roads, parts of the village, streets, fords, individual trees, etc were formed from these appellatives at the end of the XVIIIth – the beginning of the XIXth century. It was found that the inhabitants of the Sambirskyy cyrkul were Christians. The names of Catholic and Orthodox religious buildings, priests, their wives, and monastic orders have been preserved in the motivational bases of microtoponyms. Most of these microtoponyms are two-word with an attributive possessive component. Onyms testify to the beliefs of the inhabitants, in the basis of which the word ‘tsyntar’ is a sacred (ritual) place of burial of the dead, as well as a ‘mohyla’ and ‘hrib’. Christian symbols – ‘khrest’, ‘kryzh’, ‘statuya’, ‘fihura’ – have been preserved in proper names. Belief in good and evil is reflected in the microtoponymy of the Sambirskyy cyrkul. We have found the opposition of ‘sviatyy’ – ‘chortiv’, ‘zlyy’, ‘hrishnyy’; ‘chornyy’ – ‘bilyy’, and also – intermediate characteristics ‘temnyy’, ‘siryi’. The perspective of the research work is to compare the historical microtoponymy of the region with the modern one in the relevant geographical areas.

Key words: microtoponym, appellative, ecclesionym, Josyphinska (1785–1788) metric, Francyscanska (1819–1820) metric, Sambirskyy cyrkul, creating (motivational) base, belief.